

TRABZON VE BAZI İLÇELERİNDE KENT DOKUSUNDAKİ BİTKİLENDİRME TASARIMLARININ ÖLÇÜ-FORM AÇISINDAN İRDELENMESİ

Banu KARAŞAH¹, Mustafa VAR²

¹ AÇÜ Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü 08000, Artvin

² KTÜ Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü 61080, Trabzon

ÖZET

Bitkilendirme tasarımı, tüm tasarım disiplinlerinde olduğu gibi belirli tasarım öğeleri ve ilkeleri ışığında gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmada, bitkilendirme tasarımı kavramı ve tasarım öğelerinden ölçü ve form açıklandıktan sonra, araştırma alanı tanıtılmış, hatalı olarak bitkilendirme yapılan alanlar seçilmiş ve seçilen alanlarda yanlışlıklar belirlenerek fotoğraflanmış ve ileride oluşabilecek sorunlar çeşitli programlar (Autocad ve Photoshop) yardımıyla ortaya konmuştur. Son olarak da, bitkilerin mevcut durumu ve gelecekte alacakları boyutlar tartışılarak öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bitkilendirme Tasarımı, Ölçü, Form, Trabzon.

DISCUSSION OF PLANTING DESIGN IN URBAN PATTERN IN TERMS OF SCALE-FORM IN TRABZON AND ITS COUNTY

ABSTRACT

Planting design is implemented thanks to certain design elements and principles as all design discipline. In this article, after explaining planting design concept and design elements (scale, form), study area introduced, areas taken photo by determination of mistakes and maximum dimension of plants expose by aid some programs (Autocad and Photoshop). As a result, suggestions are given with discussing present and future dimension of plants.

Keywords: Planting Design, Scale, Form, Trabzon.

1.GİRİŞ

Bilinçsiz ve plansız kentleşme sonucu kentlerde açık alanlar yerlerini yapılarla bırakmış ve böylece kentlerde azalan yeşil alanlar, kent içerisindeki ekolojik dengenin bozulmasına neden olup, kentlerin geleceğini tehdit altında bırakmaya başlamıştır. Kent içindeki açık ve yeşil alanlar, hem insan sağlığı ve yaşam kalitesi hem de kent ekolojisi için önemli yer tutmaktadır. Bitkiler, bu açık ve yeşil alanların en önemli elemanlarıdır.

Bitkiler; çoğu kez estetik amaçla olduğu kadar fonksiyonel amaçla da kullanılmaktadır. Örneğin bazı bitkiler, yaya trafiğini kontrol etmek veya kötü görüntüleri perdelemek için fiziksel bariyer olurken bazıları da toprak erozyonunu önlemede yardımcı olur. Kısacası bitkiler, peyzajda çevremizi iyileştirmek ve doğanın işlevlerini korumak ve desteklemek için fonksiyonel bir rol oynamaktadır (Scarfone, 2007). Bitkiler kullanıldıkları mekânları daha yaşanabilir ve canlı mekânlar haline getirir. Bitkilendirme tasarımı çalışmaları sayesinde insanlar günlük yaşamın üzerlerinde oluşturduğu baskıdan kurtularak doğayla buluşma olanağı bulmaktadırlar.

Bitki materyali genellikle orman ve ziraat mühendisleri için bir üretim elemanı, mimarlar ve sanatçılar için estetik bir eleman, şehir plancıları için ise yaşam koşullarını iyileştiren malzemeler olarak görülmektedir. Peyzaj mimarları ise bitkileri sadece canlı, yaşayan veya üretim amaçlı eleman olarak görmekten öte onlara mekân tasarımının bir parçası, mimarinin tamamlayıcı öğesi olan bir eleman

* Yazışma yapılacak yazar: banu_karashah@yahoo.com

Makale metni 13.10.2011 tarihinde dergiye ulaşmış, 03.11.2011 tarihinde basım kararı alınmıştır.

gözüyle bakmalıdırlar (Yıldızcı, 1988). Bitkiler, peyzaj mimarlığı çalışmalarında hem estetik hem de fonksiyonel işlevlere sahip tasarım elemanlarıdır. Bitkilendirme tasarımında her sanat dalında olduğu gibi tasarım öğeleri ve ilkeleri vardır. Tasarımcı bu öğe ve ilkeleri dikkate alarak tasarımlar yapar. Bitkilendirme tasarımlarında kullanılan materyal canlı olduğu için, bitkilerde zaman içinde pek çok değişiklik meydana gelir. Bu değişiklikler, yıllar içinde ölçüde gerçekleşebildiği gibi, mevsimlere göre de biçim ve renkte olmaktadır.

Bu çalışmanın amacı; Trabzon kentinde bitkilendirme tasarımında ölçü ve form açısından yapılan yanlışlıkların ortaya koyulması ve mekân-ölçü, mekân-form ilişkisi göz önünde tutularak yapılacak bitkilendirme tasarımlarına yönelik çözüm önerileri getirilmesidir.

2. BİTKİLENDİRME TASARIMI

Bitkilendirme tasarımı; tasarım, bilim ve sanatın beraberce el ele yürüdüğü bir süreçtir. Soyut anlamda bir kavram oluşturulmasını ve hem güzel hem de işlevsel ve doğru bir bitkilendirme planı üretmek için alanın çevresel istekleriyle bu soyutlamanın kombine edilmesini gerektirir. İyi tasarım, bunları takiben gelen doğru uygulama ve bakımla tamamlanır. Bir başka deyişle, bu süreç beceri, görüş ve sabır gerektirir (Leszczynski, 1999).

Bitkilendirme tasarımının ilk amacı mekâna işlevsel olarak katkıda bulunmak ve bu şekilde kullanıcıların isteklerine cevap verebilmektir (Robinson, 1992). Bitkilendirme tasarımı; değerli doğal bitki topluluklarının tanınmasını, bakımını ve yaban hayatı için sağlıklı, farklı ve güçlü bir yaşam ortamı temin eden yeni vejetasyonlar oluşturulmasını sağlayarak, doğa ile insan arasındaki dengenin onarılmasına yardımcı olur (Dee, 2001). Bu iki amacın yanı sıra özel olarak yetiştirilmiş veya doğal bitkilerin güzelliğinden haz almak için olanaklar sunma amacıyla da yapılmaktadır. Çiçekleri, dalları ve meyveleri hissetmek, koklamak ve seyretmek, hatta rüzgârın ve yağmurun bitkiler üzerinde oluşturduğu sesleri işitmek, tüm bunlar insanların günlük hayat kalitesini ölçülemez derecede yükseltir. Bitkilendirme tasarımının amaçlarından biri olan estetik hoşnutluk göz ardı edilmemesi gereken bir konudur. Bitkilendirme tasarımı, yapısal elemanların sert hatlarını yumuşatarak, mevcut bitki örtüsündeki tahripleri tamir ederek, görsel çirkinliği azaltarak ve göze daha hoş gelen, çekici alanlar yaratarak yapıların çevreye entegre edilmesini sağlar (Robinson, 1992).

Bitkilendirme Tasarımı Öğeleri

Bitkilendirme tasarımlarında da her sanat dalı için geçerli olan ölçü, form, çizgi, doku, renk gibi tasarım öğeleri mevcuttur. Çalışmada ele alınan tasarım öğeleri ölçü ve formdur.

Ölçü; bitki materyalindeki en önemli tasarım öğelerinden biridir ve bir tasarım için bitki seçiminde ilk önce değerlendirilmelidir. Bitki ölçüsü bir boşluğun ölçülerini, tasarımın ilginçliğini ve tasarımın tüm iskeletini direkt olarak etkiler. Bitki ölçüsü tüm bitki özellikleri arasında özellikle belli bir uzaklıktan bakıldığında en dikkat çeken ve görünenlerden birisidir. Bir tasarımdaki bitkiler yükseklik ve genişliklerinin oluşturduğu silüetleriyle, tasarıma çeşitliliği veya tekdüzeliği verir (Booth, 1990).

Bitkiler, ölçü bakımından çok fazla çeşitliliğe sahiptirler. 1–2 cm' den 100–110 m' lere kadar olan bu çeşitlilik beraberinde tasarım için çeşitli kolaylıklar ve zorluklar ortaya çıkarmaktadır.

Ölçü faktörü, estetik yönden olduğu kadar işlevsel bakımdan da tasarımda etkilidir. Örneğin bir rüzgâr, ses ve kum perdesinin veya görüş alanı dışında bırakılmak istenen objeleri gizlemek amacıyla yönelik bir bitkilendirmede ekolojik, estetik, ekonomik vd. ilkelerin yanı sıra ölçü bakımından da bazı istekleri karşılaması gerekecektir. Yol, bulvar, meydan vb. alanların bitkilendirmelerinde bitkilerin en son alacakları ölçünün iyi bilinmesi gerekir. Bu mekân-ölçü ilişkisini iyi kurgulamak yönünden gereklidir (Var, 1997). Ölçek ve oran bakımından başarılı bir tasarım gözleyen kişiye ölçeği zihninde tartmadan, kendini rahatsız hissetmeden veya o mekânda kaybolmadan özgürce hareket etme olanağı sağlar (Leszczynski, 1999).

Bitkilendirme tasarımında **form**; bitkinin üç boyutlu biçimidir (Robinson, 1992). Başka bir ifadeyle, bitkilerin dış ana hattı veya silüeti olarak tanımlanır. Gövde, dallar ve yapraklar beraber formu oluştururlar. Bitkilerin formları yapraklı olduklarında daha güçlü algılanır, yapraklar döküldüğünde etki

zayıflar ve algılama azalır (Walker, 1991). Bitkilerin form bakımından baskın hale gelmesi ölçü bakımından büyüklüğüne bağlıdır. Yani ölçü bitki formu üzerinde etkilidir (Var, 1997). Form; tasarımların önemli öğelerinden bir tanesidir. Bitki formları dinamik alanlar ve hoş silüetler oluşturmada önemlidir.

İnsanlar ilk tepki olarak bitkilerin dış görünüşlerine reaksiyon verme eğilimindedirler (Booth, 1990). Form sürekliliği olan tek tasarım öğesidir. Tüm mevsimlerde algılanabilir (Walker, 1991). Form; uyum ve çeşitliliği etkiler, fon ya da vurgu görevi yapabilir ve tasarımın diğer elemanlarıyla bitki örtüsü arasında koordinasyonu sağlar (Robinson, 1992; Booth, 1990). Bitki formları genel olarak 8'e ayrılmaktadır. Bunlar; piramidal (konik), yuvarlak (küresel), oval, sütun, geniş (yayılcı), sarkıcı, pitoresk ve sürünücü formlardır.

3. MATERYAL VE METOT

Çalışmanın ana materyalini; Trabzon İli'nin bazı ilçelerinde (Akçaabat, Beşikdüzü, Of, Sürmene, Vakfıkebir) seçilen yeşil alanlarda yapılan düzenlemelerdeki, ölçü ve form bakımından yapılan hatalar oluşturmaktadır.

Araştırma alanlarının seçilmesinde; öncelikle alanların işlevleri belirlenerek, alanlar Canon PowerShot S2IS dijital fotoğraf makinesiyle çok sayıda fotoğraflanmış ve bu fotoğraflar bilgisayar ortamında ön bir elemeyden geçirilerek kullanılacak fotoğraflara karar verilmiştir.

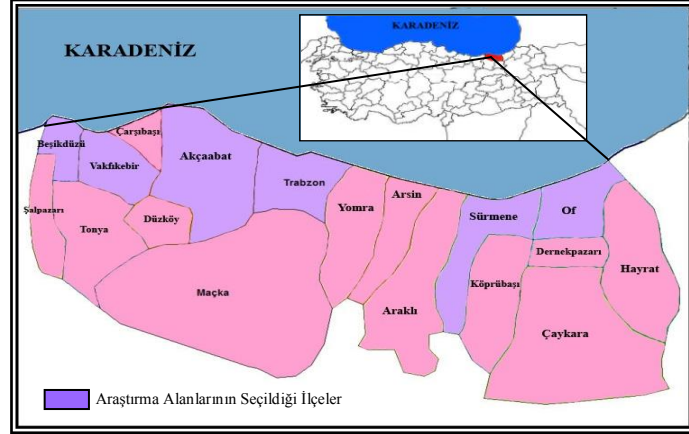
Bitkilendirme çalışmalarında (Trabzon ve ilçelerinde) yapılan hataların saptanması ve çözüm önerilerinin getirilmesi amacıyla yönelik bu çalışmada; çalışma birbirini izleyen 4 adımı içermektedir:

- İlk adımda bitkilendirme tasarımı kavramı ve bitkilendirme tasarımı öğelerinden form ve ölçü tanımlanmıştır.
- İkinci adımda çalışma alanı tanıtılmıştır.
- Üçüncü adımda araştırma alanlarında yapılan hatalar belirlenerek fotoğrafları çekilmiştir. Mevcut durum değerlendirilerek türlerin mevcut ve gelecekte alacakları boyutların planları Autocad 2007 programıyla ve araştırma alanlarının son alacakları durumun ilustrasyonları ve alanlara yönelik öneri ilustrasyonları Photoshop CS4 programlarıyla oluşturulmuştur.
- Dördüncü adımda ise türlerin mevcut durumu ve gelecekte alacakları boyutlar tartışılarak çeşitli öneriler getirilmiştir.

Çalışma Alanının Tanıtılması

Trabzon; Türkiye coğrafi bölgelerinden Karadeniz Bölgesi'nin doğu kesiminde yer almaktadır. Trabzon'un kuzeyinde Karadeniz, güneyinde Gümüşhane ve Bayburt, doğusunda Rize, batısında Giresun ili bulunmaktadır (Şekil 1).

Trabzon yöresi, bitki coğrafyası bakımından Avrupa – Sibirya (Euro-Siberian) flora alanının son derece zengin bir floristik yapıya sahip olan Kolşik (Colchis) kesiminde yer almaktadır. Bu zengin flora, yörede sahil kesiminden başlayarak dağların doruklarına değin değişik vejetasyon tiplerini ve bitkilendirme zonları oluşturmaktadır (Anşin, 1996).

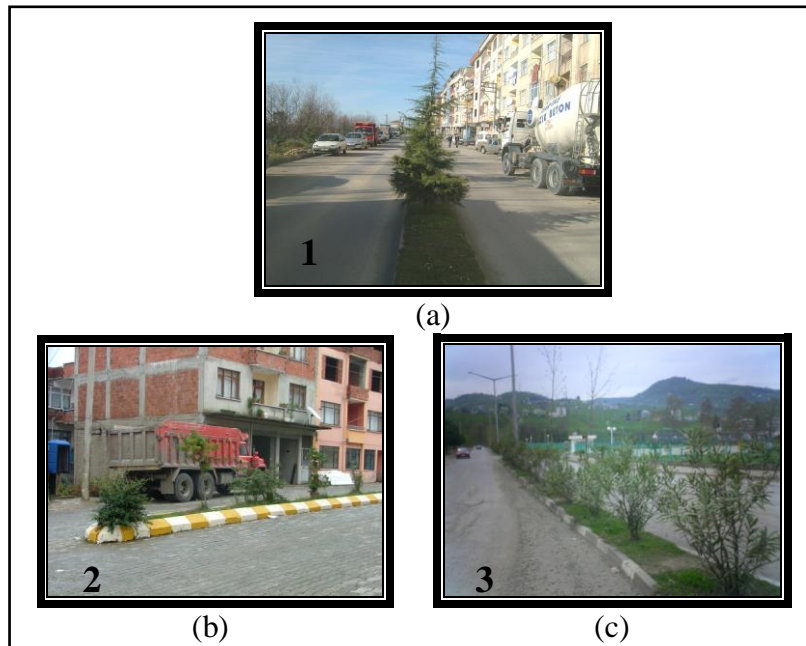

Şekil 1. Çalışma alanının haritası

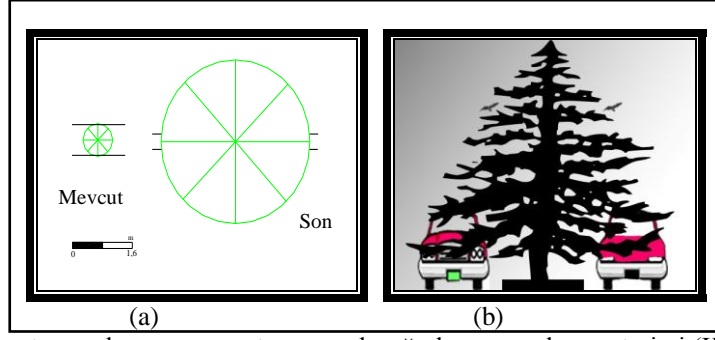
4. BULGULAR

4.1. Ölçü (Gelecekteki boy, çap vd.) ve Form Bakımından Yapılan Hatalar

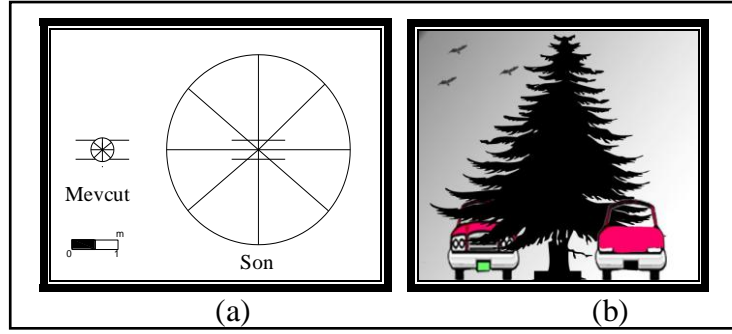
1, 2 ve 3 no' lu araştırma alanları, Trabzon'un ilçelerinde (Of, Pelitli ve Beşikdüzü) çift yönlü kent içi ara yollarında yapılmış orta refüj bitkilendirme çalışmalarıdır (Şekil 2). Bu alanlarda kullanılan bitkilerin (1:*Cedrus* sp., 2: *Cryptomeria* sp., 3: *Nerium* sp.) ne dikim aralığına ne de form olarak orta refüje uygunluğuna dikkat edilmemiştir. Bu kullanılan bitki türleri zaman içinde büyüyerek araçların geçişlerinde sorun oluşturacaktır. Bu araştırma alanlarının mevcut ve son alacağı durumların plan gösterimleri ve son alacağı durumların ilustrasyonları aşağıdaki gibidir (Şekil 3–4–5).

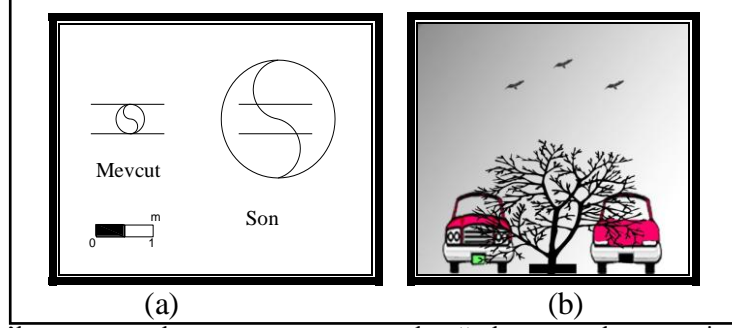
Şekil 2: (a): 1 no' lu araştırma alanı (Of), (b): 2 no' lu araştırma alanı (Pelitli/Merkez) (c): 3 no' lu araştırma alanı (Beşikdüzü) (Karaşah, 2006)

Şekil 3: (a): 1 no'lu araştırma alanının mevcut ve son alacağı durumun plan gösterimi (Karaşah, 2006)
(b): 1 no'lu araştırma alanının son alacağı durumun ilustrasyonu

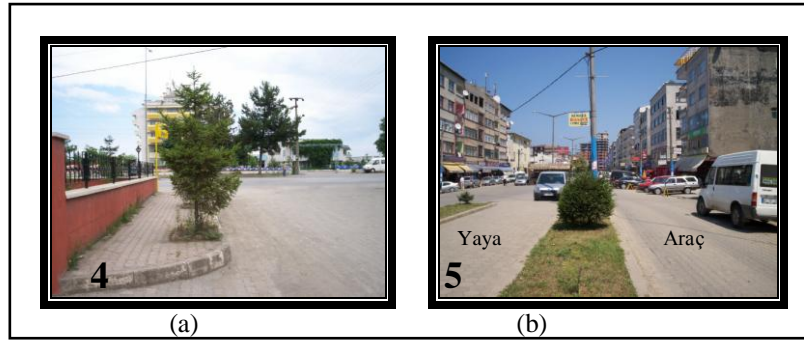

Şekil 4: (a): 2 no'lu araştırma alanının mevcut ve son alacağı durumun plan gösterimi (Karaşah, 2006)
(b): 2 no'lu araştırma alanının son alacağı durumun ilustrasyonu

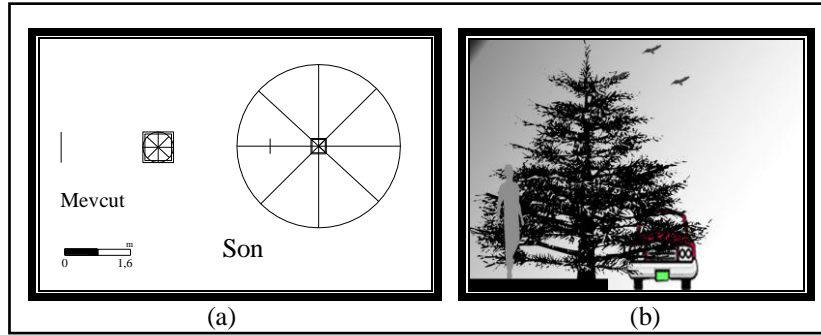

Şekil 5: (a): 3 no'lu araştırma alanının mevcut ve son alacağı durumun plan gösterimi (Karaşah, 2006)
(b): 3 no'lu araştırma alanının son alacağı durumun ilustrasyonu

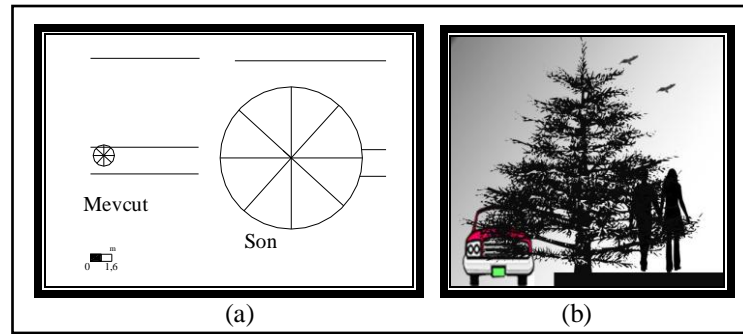
4 ve 5 no' lu araştırma alanları Trabzon'un Beşikdüzü ve Of ilçesinde yaya yolu - araç trafiği arasında yapılmış bitkilendirme çalışmalarıdır (Şekil 6). Bu alanlarda kullanılan bitki (*Picea* sp.) hem yaya yolunun hem de araç yolunun hemen kenarında olduğu için gelecekte alacağı boyut dolayısıyla hem yaya hem de araç geçişlerinde sorun oluşturacaktır, aynı zamanda her iki örnekte de bitki araçlar tarafından zarar görecektir. *Picea* sp. bitkisinin alttan budanması estetik kriterler açısından uygun değildir. Bu araştırma alanlarının mevcut ve son alacağı durumların plan gösterimleri ve son alacağı durumların ilustrasyonları aşağıdaki gibidir (Şekil 7 ve Şekil 8).

Şekil 6: (a): 4 no'lu araştırma alanı (Beşikdüzü), (b): 5no'lu araştırma alanı (Of) (Karaşah, 2006)

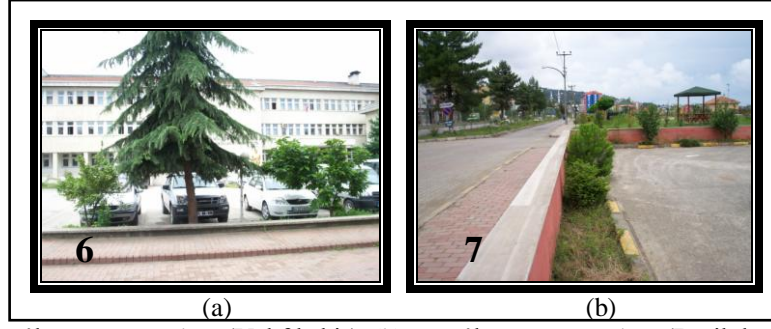

Şekil 7: (a):4 no'lu araştırma alanının mevcut ve son alacağı durumun plan gösterimi (Karaşah, 2006)
(b):4 no'lu araştırma alanının son alacağı durumun ilustrasyonu

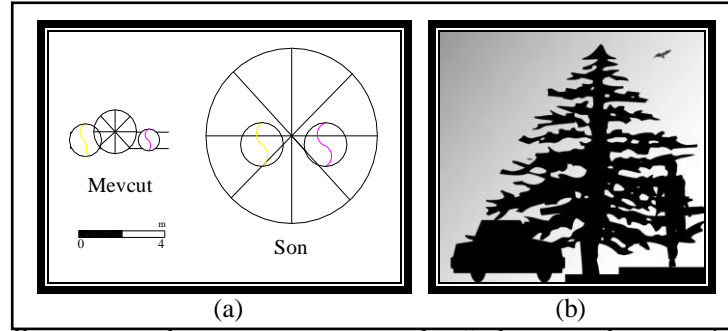

Şekil 8: (a):5 no'lu araştırma alanının mevcut ve son alacağı durumun plan gösterimi (Karaşah, 2006)
(b):5 no'lu araştırma alanının son alacağı durumun ilustrasyonu

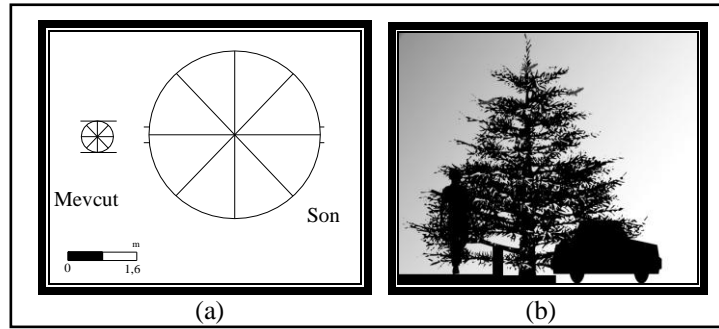
6 no'lu araştırma alanı Trabzon'un Vakfikebir ilçesinde Adliye binasının önünde ve 7 no'lu araştırma alanı ise Trabzon'un Beşikdüzü ilçesinin terminalinde yapılmış bitkilendirme çalışmalarıdır (Şekil 9). Bu alanlarda kullanılan bitkiler (6: *Cedrus* sp. ve 7: *Picea* sp.) form ve ölçüleri dolayısıyla zaman içinde hem yayaların geçişlerinde hem de bu alanlarda araçlar park ederken sorun oluşturacaktır. *Cedrus* sp. bitkisinin de alttan budanması uygun değildir. Bu araştırma alanlarının mevcut ve son alacağı durumların plan gösterimleri ve son alacağı durumların ilustrasyonları aşağıdaki gibidir (Şekil 10 ve Şekil 11).

Şekil 9: (a): 6 no'lu araştırma alanı (Vakfikebir), (b): 7 no'lu araştırma alanı (Beşikdüzü) (Karaşah, 2006)

Şekil 10: (a): 6 no'lu araştırma alanının mevcut ve son alacağı durumun plan gösterimi (Karaşah, 2006),
(b):6 no'lu araştırma alanının son alacağı durumun ilustrasyonu

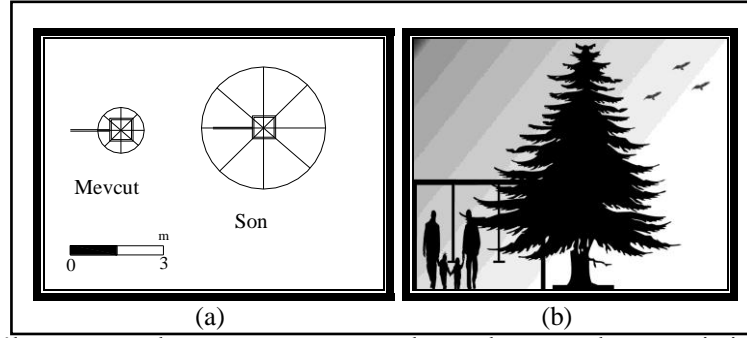

Şekil 11: (a): 7 no'lu araştırma alanının mevcut ve son alacağı durumun plan gösterimi (Karaşah, 2006),
(b):7 no'lu araştırma alanının son alacağı durumun ilustrasyonu

8 no' lu araştırma alanı Trabzon'un Sürmene (Çamburnu) ilçesinde düzenlenmiş bir parkın çocuk oyun alanında yapılmış bir düzenlemedir (Şekil 12). Bu alanda kullanılan bitki (*Cryptomeria* sp.) oyun donatısının çok yakınında kullanılması nedeniyle gelecekte bu donatının fonksiyonunu yerine getirememesi gibi bir sorun ortaya koyacaktır. *Cryptomeria* sp. bitkisi de aynı *Picea* sp., *Cedrus* sp. gibi türlerde olduğu gibi alttan budanması sonucu kötü formlar sergileyebilir. Bu araştırma alanının mevcut ve son alacağı durumun plan gösterimi ve son alacağı durumun ilustrasyonu aşağıdaki gibidir (Şekil 13).

Şekil 12: 8 no'lu araştırma alanı (Karaşah, 2006)

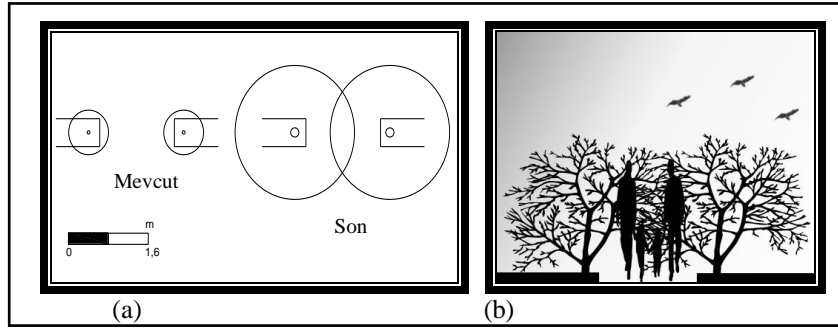

Şekil 13: (a): 8 no'lu araştırma alanının mevcut ve son alacağı durumun plan gösterimi (Karaşah, 2006), (b):8 no'lu araştırma alanının son alacağı durumun ilustrasyonu

9 no'lu araştırma alanı Trabzon'un Akçaabat ilçesindeki bir park girişinde yapılmış bir çalışmadır (Şekil 14). Kullanılan bitki (*Nerium* sp.) formu ve ölçüsü nedeniyle zaman içinde kullanıcıların mekânlara geçişlerinde sorun oluşturacaktır. Bu araştırma alanının mevcut ve son alacağı durumun plan gösterimi ve son alacağı durumun ilustrasyonu aşağıdaki gibidir (Şekil 15).

Şekil 14: 9 no'lu araştırma alanı (Karaşah, 2006)

Şekil 15: (a): 9 no'lu araştırma alanının mevcut ve son alacağı durumun plan gösterimi (Karaşah, 2006) (b):9 no'lu araştırma alanının son alacağı durumun ilustrasyonu

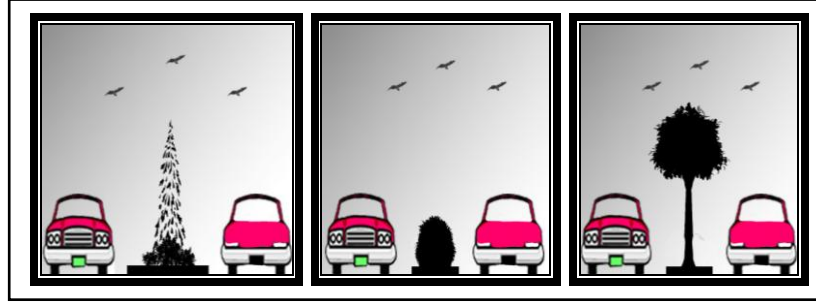
5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bitkilendirme tasarımı çalışmalarında; diğer tasarım disiplinlerinden farklı olarak kullanılan materyal (bitkiler) canlıdır. Bitkilerde yıllar içinde ölçüde ve formda değişiklikler meydana geldiği için bitkilendirme çalışmalarında zaman faktörü mutlaka dikkate alınmalıdır. Aksi takdirde; bu çalışmada yer veremediğimiz örneklerin yanı sıra çalışmamızda incelenen örneklerde de görüldüğü yaya ve araçların geçişlerinde sorunlar oluşturması ve bitkilerin zarar görmesi gibi çeşitli sorunlar ortaya çıkacaktır.

Seçilen 9 araştırma alanında görüldüğü gibi bitkilendirme çalışmalarında bitkilerin ölçü ve form özelliklerine hiç dikkat edilmeden bitkilendirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu örneklerde zaman içinde oluşacak sorunlar bulgular kısmında ortaya konmuştur. Bu örneklerdeki sorunlara öneri ilustrasyonlar ve bitki önerileri aşağıda verilmiştir.

1, 2 ve 3 no'lu araştırma alanlarında kullanılan bitkilerin en son alacağı tepe tacı genişlikleri (1; *Cedrus* sp. :6-8 m, 2; *Cryptomeria* sp. : 4-6 m, 3; *Nerium* sp. :3-4 m) ve bitkilerin formlarının düşünülmeden dikildikleri tespit edilmiştir. Böyle bir durumda da araştırma alanlarında kullanılan bitkiler yolun belli bir kısmını kaplayarak araçların geçişini engelleyerek hem araçların hem de bitkilerin zarar görmesine neden olacaktır.

Bu tip refüj alanlarının bitkilendirme çalışmalarında budamaya elverişli konik ve yuvarlak formulu çalı türlerinin, eğer ağaç kullanılması gerekiyorsa üstten dallanma gösteren bitki türlerinin kullanılması doğru olacaktır. Bu tip alanlar için öneri ilustrasyonları ve kullanılacak bitkiler aşağıda verilmiştir (Şekil 16).

Şekil 16: 1, 2 ve 3 no'lu araştırma alanları için öneri ilustrasyonları

Bu alanlar için öneri bitki türleri; *Thuja occidentalis* 'Smargard', *Juniperus communis* 'Hibernica', *Taxus baccata* 'Fastigiata', *Acer platanoides*, *Tilia* sp., *Robinia pseudoacacia* 'Umbracuifera', *Thuja occidentalis* 'Rheingold' olabilir.

4 ve 5 no' lu araştırma alanlarında kullanılan bitkinin en son alacağı tepe tacı genişliğinin (*Picea* sp. : 6–8 m) ve formunun düşünülmeden bitkilendirme çalışmasının gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Bu iki alanda kullanılan tür hem yaya hem araç geçişlerinde sorun oluşturacaktır.

Yaya ve araç trafiğinin olduğu bu tip alanlarda geçişleri engellemeyecek çalı türlerinin kullanılması uygun olacaktır. Ayrıca 5 no'lu araştırma alanındaki gibi yaya yollarında yazın güneş ışığını engelleyecek kışın ise güneş ışığını geçirebilecek geniş yapraklı türlerin seçimi uygun olacaktır. Bu alanlar için öneri ilustrasyonları ve kullanılacak bitkiler aşağıdaki gibidir (Şekil 17).

Şekil 17: 4 ve 5 no'lu araştırma alanları için öneri ilustrasyonlar

Bu alanlar için öneri bitki türleri; *Thuja occidentalis* 'Rheingold', *Rosmarinus officinalis*, *Euonymus japonica*, *Lagerstromeria indica* (Tijli), *Cercis siliquastrum* (Tijli) olabilir.

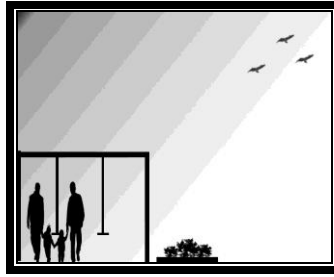
6 ve 7 no'lu araştırma alanlarında da bitkilerin en son alacağı tepe tacı genişliğinin (6; *Cedrus* sp. : 6-8 m, 7; *Picea* sp. : 6-8 m) düşünülmeden dikimlerin yapıldığı tespit edilmiştir. Bu araştırma alanlarında kullanılan bitkiler hem park edilen araçlara zarar verecektir hem de yaya geçişlerinde sorun oluşturacaktır. Bu nedenle bu tip alanlarda gölge yapması amacıyla yukarıdan dallanan bitkilerin veya budanabilecek ağaççık ya da çalı türlerinin tercih edilmesi doğru olacaktır. Bu alanlar için öneri ilustrasyonları ve kullanılacak bitki türleri aşağıda verilmiştir (Şekil 18).

Şekil18: 6 ve 7 no'lu araştırma alanları için öneri ilustrasyonlar

Bu alanlar için öneri bitki türleri; *Lagerstroemia indica*, *Hibiscus syriacus*, *Thuja occidentalis* olabilir.

8 no'lu araştırma alanında da bitkinin gelecekte alacağı boy ve tepe tacının (*Cryptomeria* sp. : 4–6 m) düşünülmeden bitkilendirme çalışmasının yapıldığı belirlenmiştir. İnceleme alanında kullanılan bitki hem çocuk ölçeği düşünülmeden dikilmiş hem de ileride oyun donatısının içine geçerek oyun faaliyetinin gerçekleşmesini engelleyeceği düşünülmemiştir. Böyle alanlarda hem çocuk ölçeğine uygun hem de oyun donatısının fonksiyonunu engellemeyecek uygun çalı türlerinin ve çocukların ilgisini çekecek çiçekli türlerin tercihi uygun olacaktır. Bu alan için öneri ilustrasyonu ve kullanılabilir bitki türleri aşağıdaki gibidir (Şekil 19).

Şekil 19: 8 no'lu araştırma alanı için öneri ilustrasyon

Bu alan için öneri bitki türleri; *Spirea* sp., *Viburnum opulus*, *Lantana camara*, *Hydrangea macrophylla*, *Azalea* sp., *Kochia scoparia* vb. olabilir.

9 no'lu araştırma alanında da hem bitkinin gelecekte alacağı tepe tacı genişliği (*Nerium*:3-4 m) hem de bitkinin form özelliği (dağınık form) dikkate alınmadan alanda kullanıldığı görülmüştür. Böyle bir durumda kullanıcıların alana girişlerinde sorun oluşacaktır. Böyle alanlarda yapılacak bitkilendirme çalışmalarında alana girişi vurgulamak için dağınık formların yerine piramit veya yuvarlak formların kullanılması uygun olacaktır. Bu alan için öneri ilustrasyonu ve alanda kullanılabilir bitkiler aşağıdaki gibidir (Şekil 20).

Şekil 20: 9 no'lu araştırma alanı için öneri ilustrasyon

Bu alan için öneri bitki türleri; *Buxus sempervirens* 'Rotundifolia', *Thuja occidentalis* 'Compacta', *Thuja occidentalis* 'Tiny timy', *Taxus baccata* 'Fastigiata', *Chamaecyparis lawsoniana* 'Stricta', *Cupressus sempervirens* 'Pyramidalis Aurea' vb. olabilir.

Sonuç olarak; ölçü ve ölçü-form bakımından bitkilerin hatalı kullanıldığı saptanan 9 araştırma alanında kullanılan türlerin ölçüleri (tepe tacı ve boylanma), formları ve alanlara uygunlukları düşünülmeden dikimlerinin gerçekleştirildiği ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda da yukarıda bahsedilen sorunlar oluşacaktır. Bu sorunların oluşmamasını sağlamak için de alanların hem tasarım hem de uygulama aşamasında konunun uzmanı peyzaj mimarlarına görev verilmeli, tasarımcılarda bütün faktörleri göz önüne almalı ve bilgi birikimini kullanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Anşın, R., ve Özkan C., 1996. Trabzon Yöresi Doğal Bitki Örtüsü, K.T.Ü Araştırma Fonu Projesi Trabzon, Proje No: 92.113.001.3.
- Booth, N., 1990. Basic Elements of Landscape Architectural Design, Waveland Pres, Inc. Illinois, USA, 315p.
- Dee, C., 2001. Form and Fabric in Landscape Architecture, Spon Press, London.
- Karaşah, B., 2006. Kentsel Dokuda Bitkilendirme Tasarımında Yapılan Yanlışlıkların Belirlenmesi “Trabzon Örneği”. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, , Trabzon, 165s.
- Leszczynski, N.A., 1999. Planting the Landscape-A Professional Approach to Garden Design, John Wiley&Sons. Inc., New York.
- Robinson, N., 1992. The Planting Design Handbook, Gower Publishing Company Limited Gower House Craft Road Aldershot Hampshire Gu11 3HR, England, 271p.
- Scarfone, S.C., 2007. Professional Planting Design An Architectural and Horticultural Approach for Creating Mixed Bed Plantings, John Wiley&Sons. Inc., Hoboken, New Jersey. 272p.
- Ürgenç, S. İ., 1998. Genel Plantasyon ve Ağaçlandırma Tekniği, İstanbul Üniversitesi Rektörlük Yayını, İ.Ü. Yayın NO: 3997, Orman Fakültesi Yayın No: 444, İstanbul.
- Var, M., 1997. Bitkilendirme Tasarımı, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Basılmamış Ders Notları, Trabzon.
- Walker, T. D., 1991. Planting Design, Van Nostrand Reinhold, New York, 196p.
- Yıldızcı, A.C., 1988. Bitkisel Tasarım, Atlas Ofset, İstanbul.